

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
АЕКС-МАРСЕЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (AMU)
ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У БРАТИСЛАВІ
ПРОФСПІЛКА ВИЩОЇ ОСВІТИ ПОЛЬЩІ

PANEURÓPSKA
VYSOKÁ ŠKOLA

У ПОШУКУ НОВИХ СЕНСІВ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СВІТУ. ПОВОЄННИЙ ДІАЛОГ КУЛЬТУР

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(м. Київ, 2 – 3 лютого 2023 року)**

SEARCHING FOR THE NEW MEANINGS OF THE POLYCULTURAL WORLD. POST-WAR DIALOGUE OF CULTURES

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
(Ukraine, Kyiv, 2023 February 2–3)**

Редакційна колегія:

- Копієвська О. Р.*, в.о. ректора НАКККіМ, доктор культурології, професор, заслужений працівник освіти України;
Денисюк Ж. З., в.о. проректора з наукової роботи та міжнародних зв'язків НАКККіМ;
Добровольська В. В., в.о. завідувачка кафедри артменеджменту та івент-технологій НАКККіМ, професор;
Дячук В. П., доцент кафедри артменеджменту та івент-технологій НАКККіМ, заслужений працівник культури України;
Бугайова О. І., кандидат філологічних наук, начальник відділу наукової та редакційно-видавничої діяльності НАКККіМ.

Модератори конференції:

- Добровольська Вікторія Василівна;*
Рева Тетяна Сергіївна;
Святненко Анна Василівна;
Філіна Тетяна Вікторівна;
Хіміч Ярослава Олегівна;
Шевченко Наталя Олександрівна.

Синхронний переклад:

- Земляна Олександра Володимирівна.*

У пошуку нових сенсів полікультурного світу. Повоєнний діалог культур : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (Київ, 2–3 лютого 2023 р.) / упоряд. В. П. Дячук. Київ : НАКККіМ, 2023. 240 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «У пошуку нових сенсів полікультурного світу. Повоєнний діалог культур», проведеної Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв (Україна) у співпраці з Аекс-Марсельським університетом (АМУ, Франція), Пан'європейським університетом у Братиславі та Профспілками вищої освіти Польщі.

Автори статей відповідають за правдивість викладеного матеріалу, достовірність цитування джерел і посилань на них. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Тези подаються в авторській редакції.

ЗМІСТ

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ	8

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ.....	9

ПЛЕНАРНІ ВИСТУПИ

Stanislav Benčíč. The role of media in museum management in international cultural tourism	11
Alexis Nuselovici (Nouss). Le rôle de la culture dans la guerre.....	14
Копієвська О. Р. Культурні практики як стратегії детравматизації вітчизняного соціуму в умовах російсько-української війни	17
Дячук В. П. Культура – колективне програмування думок.....	19
Добровольська В. В. Формування суспільного інформаційного образу закладів культури у соціальних мережах	24
Борінштейн Є. Р. Соціокультурні складові російської агресії.....	28
Вєденєєв Д. В. Новітні напрями (технології) інформаційно- гуманітарного протиборства	30
Тодорова О. В. Національні українські цінності, інновації і креатив у корпоративних комунікаціях сучасного бізнесу	33

СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ

Секція 1. НОВІ ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КУЛЬТУРНИХ ІНСТИТУЦІЙ

Гамалія К. М., Артеменко Є. О. Нова концепція діяльності музею як феномен та гарантія національної безпеки України.....	42
Овчарук О. В. Функції сучасних культурних інституцій у збереженні національної культурної пам'яті	45
Шершова Т. В. Культура та політика: багатоманітність зв'язків.....	48
Головач Н. М. Трансформація соціокультурних інститутів у сучасному культурному просторі	50
Плецан Х. В. Тенденції розвитку синергетичної взаємодії діяльності державних інституцій та секторів креативних індустрій ...	53
Churkina V. H., Voronina H. L. Public art: public space filled with meaning	58

Батан Я. В. Культура в умовах трансформування: досвід Черкаського БІКІЦ.....	61
Світлицька В. Р. Екофемінізм. Зв'язок жінки й природи в українській культурі.....	63
Войцях Н. П. Практики оновлення історико-культурної пам'яті в сучасному урбаністичному просторі.....	66
Кудлай В. О. Діджиталізація бібліотеки закладу вищої освіти в умовах вимушеного переміщення.....	68
Збанацька О. М. Сучасні підходи до організації інформаційно-пошукових систем культурних інституцій.....	70
Терентьев С. О. Сучасні технологічні підходи до інформаційно-комунікаційного забезпечення.....	73
Ржечицька С. А. Якість вищої освіти в нормативно-правовому аспекті.....	75
Думанський Н. О. Міжнародний досвід каталогізації бібліотечних ресурсів.....	78
Атаманюк З. М. Проблема смерті в історії культури.....	81

Секція 2. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ ЕКЗИСТЕНЦІЙНИМ ЗАГРОЗАМ ПОВОЄННОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СВІТУ

Осійський Ю. О. Сучасне бачення актуальності дотримання посту через досвід стародавньої Церкви як стратегії протидії екзистенційним загрозам повоєнного полікультурного світу.....	84
Рибаченко В. Ф. Проблема стратегічної протидії екзистенційним загрозам.....	87
Чередник Л. А. Українські масмедіа та їх роль під час російсько-української війни.....	91
Солярська-Комарчук І. О. Дослідження нонконформізму як важлива складова стратегії сучасного українського мистецтвознавства.....	96
Бойко Н. В. Цифрова культура, інформаційна культура – тотожність та відмінність понять у новому соціокультурному просторі.....	99
Паламаренко В. Ю. Роль культурно-дозвілєвих центрів у сфері створення нових культурних послуг у повоєнний період.....	102
Івашкевич О. В. Просування українського книжкового контенту в міжнародному інформаційному просторі в сучасних умовах інформаційної та військової загрози.....	104

Сахарова М. П. Інформаційно-комунікаційні стратегії публічних бібліотек України: відповіді на виклики	108
Бугайов М. В. Cultural question: kinder or cyber	111
Неліпович Д. О., Петінова О. Б. Пропаганда – зброя ворога у війні 2022 (на матеріалах соціологічного дослідження)	113
Самчук Л. С., Настаченко Д. В. Кіберпростір як результат віртуалізації	117
Лукава Д. В. Микола Леонтович, Василь Верховинець, Кирило Стеценко: ефективні методики навчання музики та співу	120
Васильченко Л. Л. Патріотичне виховання як складова діяльності бібліотечних закладів	122
Добровольська В. В., Пугач Л. Ю. Бібліотечна адвокаційна діяльність – один із напрямів інноваційних змін у бібліотеці	124
Тишкевич О. В. Українські письменники, митці та політичні діячі на сторінках газети «Село» (1909–1910)	127

Секція 3. СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН ГЛОБАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

Афоніна О. С. Балетне мистецтво України в діалозі культур	129
Ареф'єва Є. Ю. Електронна музика в екологічному вимірі	130
Ареф'єва А. Ю. Авангардний синтез мистецтв у сценографії	134
Dadíková N. Marketing communication strategies of the Slovak National Theatre with the children and teenagers	138
Doare J. Diachronic Analyses of Humor as a Cultural Heritage Phenomenon	141
Копієвський Р. П. Феномен окопної творчості	144
Křižan A. The History of Theatre Art and the Marketing Activities of the Theatre Institute in Bratislava	147
Лоцман Р. О. Реалізація арт-волонтерських проєктів в умовах війни	150
Савчин Л. М. Хореографічні традиції в освіті у контексті вимог духовного відродження України	152
Соколенко Н. Мистецькі практики українського театру в дореволюційний період та у викликах сьогодення	154
Соколюк С. М. Деякі аспекти підготовки широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України в Криму (2003–2008 рр.) з використанням інформаційно-комунікаційних технологій	157

Секція 4. ДОМІНАНТА ПРАКСЕОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ

Лісеєнко О. В. Зрушення у сфері культурних практик населення України.....	165
Холявко Н. І. Вектори впливу закладів вищої освіти на сталий розвиток країни.....	167
Белофастова Т. Ю. Праксеологічні засади формування готовності бакалаврів з реклами та зв'язків з громадськістю до діяльності у соціокультурній сфері	172
Зеленська Л. М. Праксеологічний підхід до професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності.....	174
Кундеревич О. В. Комунікативні стратегії та ресурси кооперативної комунікації в умовах криз	176
Хіміч Я. О. Публічні бібліотеки у промоції цифрової культури та медіаграмотності	178
Шевченко Н. О. Обрядові свята українців як практики когнітивного картування.....	181
Філіна Т. В. Забезпечення культурних потреб національних меншин та корінних народів у сучасній Україні.....	184
Тишкевич К. І. Міжнародна співпраця бібліотек як успішний досвід міжкультурної комунікації.....	187
Васильєва Л. Ю. Маркетингова діяльність як один із різновидів праксеологічних процесів сучасної соціокультурної сфери.....	189
Паянок Н. В. Всеукраїнські соціологічні дослідження бібліотек України для юнацтва / молоді як відображення відмінного практичного застосування.....	191
Рева Т. С. Основні форми благодійної діяльності оперних театрів України в умовах воєнного стану (на прикладі національних опер Києва, Одеси та Львова)	194

Секція 5. ІННОВАЦІЙНИЙ КУЛЬТУРНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ КУЛЬТУРНО- МИСТЕЦЬКОЇ СПАДЩИНИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Врайт Г. Я. Соціальні мережі як інструмент сучасного мистецтва... ..	197
Воробйова Н. П. Інклюзивні інновацій у креативній економіці	199
Кравченко А. І. Перспективи культурного менеджменту: інтернет інформації чи інтернет цінностей?.....	203
Святненко А. В. Писанка як культурний символ України.....	205

Сафонова І. Г. Conceptual Elucidation of the Crosses Production in the Eleventh – Beginning of the Sixteenth Century.....	208
Делієва Н. В. Імерсивні виставки як інноваційна форма підтримки культури та поширення культурних надбань	210
Погребнюк Я. В. Документаційне забезпечення культурно-мистецького проєкту на прикладі «Українська лялька-мотанка в різних країнах світу».....	213
Мазуркевич О. П. Комуникативна культура у сфері культурного і мистецького менеджменту.....	215
Гончарова О. М. Кінні перегони як масові видовища Античного Риму в культурологічному дискурсі	217
Вялова Л. А. Театр у системі забезпечення культурних потреб людини	225
Соколовський М. А. Польська спільнота в Україні як приклад збереження національної ідентичності	227
Борисенко Ю. С. Перспективи подальшого розвитку культурно-дозвіллевого напрямку роботи музеїв просто неба в Україні	230
Гавеля О. М. Групова арт-терапія: культурні практики та арт-терапевтичні техніки роботи з груповими процесами та тімбілдингом.....	232
Бекіров У. Р. Національний мелос у репертуарних збірниках кримськотатарських композиторів	235
Бойко В. І. Упровадження інноваційних інструментів і методів в управлінні закладами соціокультурної сфери	237

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Копієвська Ольга Рафаїлівна, доктор культурології, професор, в.о. ректора Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (НАКККіМ).

Денисюк Жанна Захарівна, доктор культурології, в.о. проректора з наукової роботи та міжнародних зв'язків Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

Мельничук Оксана Вікторівна, докторська школа Паризької академії, лабораторія політичних змін та соціальних трансформацій Паризького університету Paris 7 Дені Дідро, Unis pour l'Ukraine (Париж), об'єднана платформа стратегічних комунікацій для України під час війни, ініціатор та співзасновниця.

Дячук Валентина Павлівна, доктор філософії, доцент кафедри арт-менеджменту та івент-технологій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

Рева Тетяна Сергіївна, кандидат політичних наук, доцент кафедри культурології та міжкультурних комунікацій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

Benčíč Stanislav, Professor PhDr, The Pan-European University (PEVŠ), Bratislava, Slovakia.

Білецька Оксана Олександрівна, кандидат культурології, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин, начальник відділу міжнародного співробітництва Київського національного університету культури і мистецтв.

Мундур Валентина Броніславівна, спеціаліст відділу організації і міжнародної співпраці Головного управління Профспілки освіти Польщі.

Мартинишин Ярослав Миколайович, доктор економічних наук, професор, професор Київського національного університету культури і мистецтв.

Добровольська Вікторія Василівна, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, в.о. завідувача кафедри артменеджменту та івент-технологій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

Атаманюк Зоя Миколаївна

*доктор філософських наук, доцент кафедри філософії,
соціології та менеджменту соціокультурної діяльності*

*Південноукраїнського національного педагогічного
університету імені К.Д. Ушинського» (м. Одеса)*

e-mail: zoya209@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7299-409X>

Проблема смерті в історії культури

Філософське осмислення і ставлення до смерті можна вважати одним з «основних питань» філософії упродовж усієї історії людства. Проблема смерті у всіх культурах є надзвичайно складною і багатоплановою. Історія культури і філософії дає різні рішення проблеми відношення людини до смерті взагалі і проблеми страху смерті зокрема. Дана проблема по суті своїй зачіпає один з фундаментальних світоглядних питань про сутність людини.

Уявлення про смерть нерідко інтерпретуються через зв'язок зі світом емоцій, насамперед зі страхом. У більшості людей вигляд мертвого тіла провокує тривожне усвідомлення власної смертності.

Яскравий приклад, саме емоції огиди до неминучості смерті, можна спостерігати в творі Вільяма Шекспіра «Гамлет». Сцена, де він бачить двох могильників, і разом з ними череп колишнього блазня Йоріка, і усвідомлює що і його тіло пізнає таку неминучу долю.

У різних релігіях і культурах смерть підноситься по-різному. Так наприклад, в релігіях Індії – буддизм, індуїзм, джайнізм і сикхізмі – виражена ідея реінкарнації – переселення душі після смерті. При реінкарнації людину очікує нагорода або покарання за його справи в нинішньому житті. Це уявлення втілює концепція карми – заслуг, накопичених в ході перероджень. Залежно від «гарної» чи «поганої» карми людина приходить в нове життя як представник більш-менш привілейованої касты. Якщо слідувати правилам, які йому наказує кастове положення, карма може покращитися. У цьому випадку з'являється надія на більш вдалу реінкарнацію, а також на прижиттєві блага. Після низки реінкарнацій душа припиняє свій життєвий цикл і знаходить спокій.

У християнських і ісламських культурах домінує концепція смертного суду, покарання або нагороди в загробному житті. У цих релігіях за померлих прийнято молитися, щоб допомогти їм уникнути покарання в загробному житті або полегшити його.

Перейдемо, до самого поняття смерті, те, що називається смертю, – це кінець всього, що ви знаєте. Ваше тіло, ваш розум, ваша робота, ваші амбіції, то, що ви створили, то, що ви хочете робити, то, що ви не закінчили, то, що ви намагалися закінчити – є кінець усього цього, коли прийде смерть. Смерть – це щось невідоме, а в тому, що невідомо, завжди є щось дивовижне.

Упродовж століть люди зробили неймовірну кількість відкриттів і прийшли до приголомшуючих результатів у науці та техніки, в освіті та культурі, знайшли відповіді на самі тривожні їх розум питання. Однак питання: що нас чекає після смерті, що взагалі криє це поняття в собі-все ще залишається відкритим. Ми можемо лише припускати, сутність смерті, але знати напевно нам не дозволено. З одного боку, це лякаюче, з другого боку – це захоплююче. Можна припустити, що після смерті нас чекає щось дійсно фантастичне, якийсь абсолютно новий незвіданий світ, який не доступний смертним. Можливо, коли ми переходимо на новий рівень духовного розвитку, а саме залишаємо наше земне тіло, нас чекає «надлюдський» світ. Смерть – це не кінець, смерть – це початок чогось нового. Наш світ – не ідеальний, наше людське життя точно далеке від ідеалу. Кожен закладає свій сенс в це життя, але варто погодитися, що ми не можемо заперечувати небездоганність людини.

Кращі науковці та філософи протягом століть намагалися досягти реального безсмертя та знайти наукові шляхи до можливості вічного життя. Безсмертний девіз Фауста Гете «зупинись мить – ти прекрасна» є імпульсом до пошуку «життєвої сили» та «біологічної вітальності» (Х. Ортега-і-Гассет), тому що людина не може змиритися з власною долею – одного разу померти та покинути цей прекрасний і таємничий світ земного життя. Саме тому їй хочеться стати вічною людиною та жити безкінечно на землі, щоб знову й знову насолоджуватися спогляданням цієї прекрасної картини земної світобудови.

Тому, ми повинні прагнути до того, щоб наповнити своє життя сенсом. В одному зі своїх роздумів Сократ визначає смерть як таємницю: може бути, вона є перехід в небуття, а може бути, якщо душа безсмертна, смерть – це зовсім не зло, а благо. Горда його заява «Смерті я не боюся!» означає, що смерть не страшна тому, хто сенс життя (пошук істини і невинне прагнення до справедливості) ставить вище самого життя.

Якщо вірити, в реінкарнацію, то ми проживаємо не одне життя, відповідно приходимо на цю землю багато разів, з цього випливає, що в результаті ми самі можемо довго користуватися тим, що винайшли.

Неминучість настання смерті змушує людину шукати сенс життя, розвивати і актуалізувати своє «Я». Страх смерті – є боязнь втратити короткий термін, відведений для людини в якості життя. Страх втратити час, дане нам, боязнь прожити своє життя даремно змушує нас шукати і переслідувати мету в житті, знаходити сенс життя.

Смерть є специфічним способом буття, буття крізь призму ніщо. Якби не було смерті, то ми б ніколи не усвідомили цінності та унікальності власного буття. Смерть постає вирішальним чинником антропологічної проблеми. Вона дає змогу зрозуміти людську екзистенційність – у її конечності та цілісності. У зв'язку з цим людська особис-

тість визначається саме усвідомленням власної тимчасовості та смертності. Таким чином, тільки коли ми боїмося померти, ми намагаємося жити. Будь наша життя нескінченне, ми б намагалися померти.

Однак питання про те, що нас чекає після смерті, залишається нерозкритим. Людина не досягла, тієї точки розвитку, щоб їй стало це відомо. Але, я впевнена, що ми йдемо в правильному напрямку, і можливо через кілька десятків років, це питання, яке повисло в повітрі, отримає свої відповіді.

Література

1. Сартр Ж-П. Шляхи свободи. Трилогія. Ч. 3: Смерть у душі Київ : Вид-во Жупанського, 2016. 312 с.
2. Шенкао М. А. Смерть как социокультурный феномен. Київ : Ника-центр, 2003. 320 с.
3. Ященко Ю. Б. Специфіка трактування смерті в постнекласичній філософії. *Гілея: науковий вісник*. 2011. Вип. 51 (9) 2011. С. 53.

Наукове видання

У ПОШУКУ НОВИХ СЕНСІВ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СВІТУ. ПОВОЄННИЙ ДІАЛОГ КУЛЬТУР

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

(Київ, 2 – 3 лютого 2023 року)

Упорядник: *Валентина Дячук*

Дизайн і верстка *Михайло Гнатюк*

Підп. до друку 08.02.2023. Формат 60×84/16.
Умовн. друк. арк. 13,9. Обл.-вид. арк. 15,5.
Гарн. Times New Roman, Arial. Онлайн-формат.

Видавнича підготовка:

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
(Навчально-виробнича майстерня)

Україна, 01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 11, к. 7.

E-mail: nakkim_@ukr.net

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
Серія ДК № 3953 від 12.01.2011 р.*